

โรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบที่ไม่ได้ระบุรายละเอียด (Unspecified meningitis)

ในระบบการรายงานเฝ้าระวังโรค (รง.506) มีการรายงานผู้ป่วยที่มีอาการเข้าได้กับนิยามโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ (Unspecified meningitis) ที่ไม่สามารถระบุชนิด หรือสาเหตุการเกิดโรค เพิ่มอีกหนึ่งรหัสโรค นอกเหนือจากการรายงานผู้ป่วยด้วยโรคไขกระดูกอักเสบ (Meningococcal Meningitis) ที่เกิดจากการติดเชื้อแบคทีเรียโดยการไอ จาม หายใจรดกัน หรือใช้ของร่วมกัน และโรคไขสมองอักเสบ ที่เกิดจากการติดเชื้อพยาธิ (Eosinophil Meningitis) โดยการรับประทานอาหาร หรือน้ำที่มีเชื้อพยาธิปนเปื้อนเข้าไปในร่างกาย

อาการสำคัญ ที่พบได้บ่อยในกลุ่มโรคนี้ก็คือ มีไข้ ส่วนใหญ่มีไข้สูงตลอดเวลา ปวดศีรษะรุนแรง อาเจียนมาก และมีคอแข็ง (คอแข็งไปข้างหลัง และก้มไม่ลง) หากไม่ได้รับการรักษา ผู้ป่วยจะมีอาการกระสับกระส่าย สับสน ซึมลง จนกระทั่งหมดสติ ส่วนอาการอื่นที่พบได้บ้าง ได้แก่ กลัวแสง เห็นภาพซ้อน กลืนลำบาก แขนขาเป็นอัมพาต หรือชักติดต่อกันเป็นเวลานาน

แนวโน้มการเกิดโรคในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 – 2555 (ค.ศ. 2003 – 2012) พบว่า มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี พ.ศ. 2555 (ค.ศ. 2012) เป็นปีที่มีจำนวนการรายงานผู้ป่วย สูงสุดโดยสูงเกือบเป็นสองเท่าของปี พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นปีที่มีการรายงานผู้ป่วย ต่ำสุด ส่วนอัตราป่วยตายมีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะในช่วงปี พ.ศ. 2554 และ 2555 (รูปที่ 1)

สถานการณ์โรคปัจจุบัน ในปี พ.ศ. 2555 มีการรายงานผู้ป่วยด้วยโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ (ชนิดไม่ระบุสาเหตุการเกิดโรค) จำนวนทั้งสิ้น 1994 ราย อัตราป่วย 3.10 ต่อประชากรแสนคน มีรายงานผู้เสียชีวิต 22 ราย อัตราตาย 0.03 ต่อประชากรแสนคน และอัตราป่วยตาย ร้อยละ 1.10

อัตราส่วนเพศหญิงต่อเพศชาย เท่ากับ 1: 1.5 การกระจายของโรคจำแนกตามกลุ่มอายุ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 - 2555 พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในแต่ละปี โดยในปี พ.ศ. 2555 กลุ่มอายุ 0 - 4 ปี เป็นกลุ่มอายุที่พบอัตราป่วยสูงสุด 7.76 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ กลุ่มอายุ 65 ปีขึ้นไป (4.81) กลุ่มอายุ 25 - 34 ปี (3.07) 35 - 44 ปี (3.07) (รูปที่ 2) ผู้ป่วยส่วนใหญ่มีสัญชาติไทย ร้อยละ 95.94 ประกอบอาชีพรับจ้าง (28.23%) เกษตรกรรม (23.01%) ในปกครอง (15.20%) นักเรียน (11.13%) พักอาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล (78.53%) และเมื่อป่วยเป็นโรคนี้ เข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลศูนย์หรือโรงพยาบาลทั่วไป (69.76%) และเป็นผู้ป่วยใน (57.32%)

แม้ว่าจะมีรายงานการพบผู้ป่วยโรคนี้ ได้ตลอดทั้งปี แต่ก็ถือได้ว่าเป็นโรคที่มีความสัมพันธ์กับฤดูกาล โดยจากการศึกษาจำนวนผู้ป่วยรายเดือน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 เป็นต้นมา พบว่า จำนวนผู้ป่วยเริ่มสูงตั้งแต่ต้นปีและจะสูงสุดในช่วงเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม ของแต่ละปี หลังจากนั้นจำนวนผู้ป่วยจะลดลงอย่างต่อเนื่องจนถึงปลายปี ยกเว้นในปี พ.ศ. 2555 ที่พบมีผู้ป่วยสูงตลอดทั้งปี และมีจำนวนไม่แตกต่างกันมากนัก ในแต่ละเดือน (รูปที่ 3)

เมื่อพิจารณาการกระจายของโรค จำแนกตามรายภาคในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (รูปที่ 4) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 - 2555 พบว่า ไม่มีความแตกต่างในแต่ละปี โดยในปี พ.ศ. 2555 ภาคเหนือ ยังเป็นภาคที่พบผู้ป่วยสูงสุดเป็นอันดับแรก อัตราป่วย 5.48 ต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (3.57) ภาคใต้ (3.05) และภาคกลาง (1.42) จังหวัดที่มีอัตราป่วยต่อประชากรแสนคนสูง สามอันดับแรก คือ กำแพงเพชร อัตราป่วย 13.76 ต่อประชากรแสนคน มุกดาหาร (13.17) และสุราษฎร์ธานี (10.12) (รูปที่ 5)

สรุป การเกิดโรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ (ชนิดไม่ทราบสาเหตุ) ยังมีแนวโน้มการเกิดโรคเพิ่มขึ้นในแต่ละปี แม้ว่าจะมีอัตราป่วยตายของโรค ลดลงอย่างเห็นได้ชัด แต่ก็ไม่อาจละเลย หรือลดความสำคัญในการเฝ้าระวังโรคลงได้ เนื่องจากเป็นโรคที่มีพยาธิสภาพบริเวณสมอง เป็นแล้วรุนแรง มีโอกาสพิการ หรือเสียชีวิตได้สูง และส่วนใหญ่เกิดในเด็กเล็ก 0 - 4 ปี และกลุ่มผู้สูงอายุ (65 ปีขึ้นไป) การตรวจยืนยันเพื่อหาสาเหตุการเกิดโรค หรือการวินิจฉัยแยกโรคให้ถูกต้องจากโรคอื่น ที่มีอาการคล้ายกัน เช่น ไข้สมองอักเสบ มาลาเรียขึ้นสมอง บาดทะยัก โรคพิษสุนัขบ้า โรคลมชัก และชักจากไข้ โดยแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ร่วมกับข้อมูลผู้ป่วยจากการซักประวัติ และการตรวจพิเศษ จะสามารถให้การรักษาผู้ป่วยได้อย่างถูกต้องทันทั่วทั้งที่ ลดภาวะแทรกซ้อน และเพิ่มโอกาสในการรอดชีวิตของผู้ป่วยได้

เอกสารอ้างอิง

สุรเกียรติ์ อาชานานุภาพ. เยื่อหุ้มสมองอักเสบ (Meningitis). หมอชาวบ้าน 2548; 26:49-51

ผู้เรียบเรียง

นางสมคิด คงอยู่

บรรณาธิการวิชาการ

นพ. ปณิธิ อัมมวิริยะ

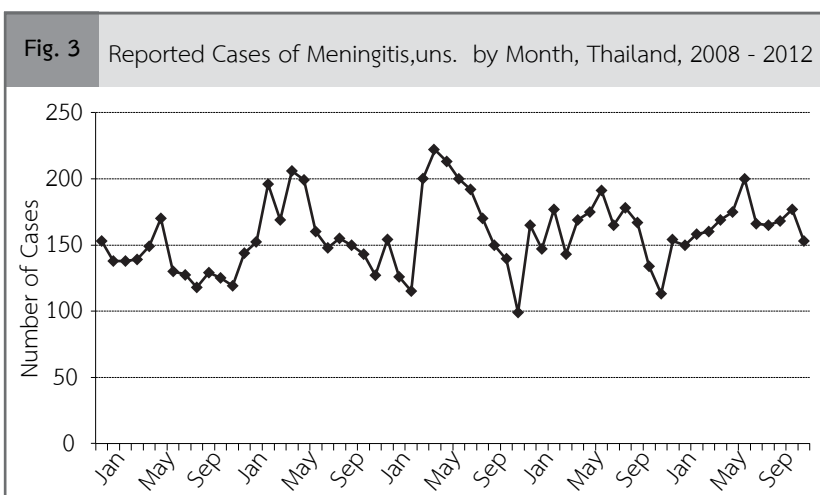
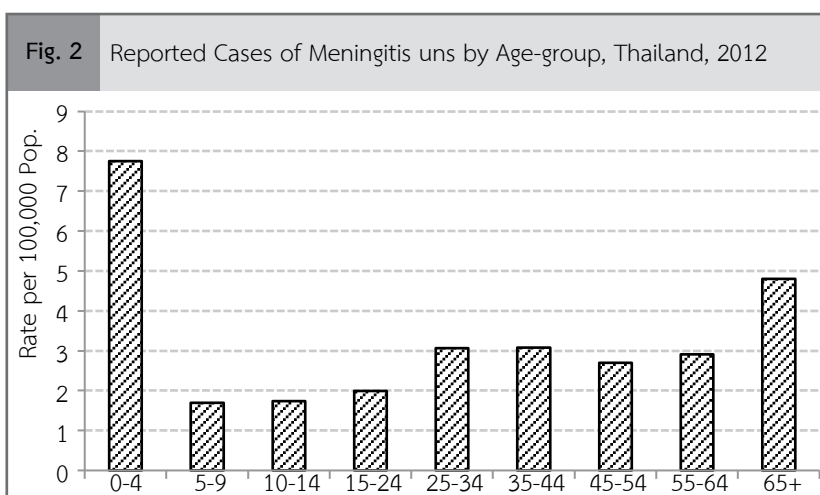
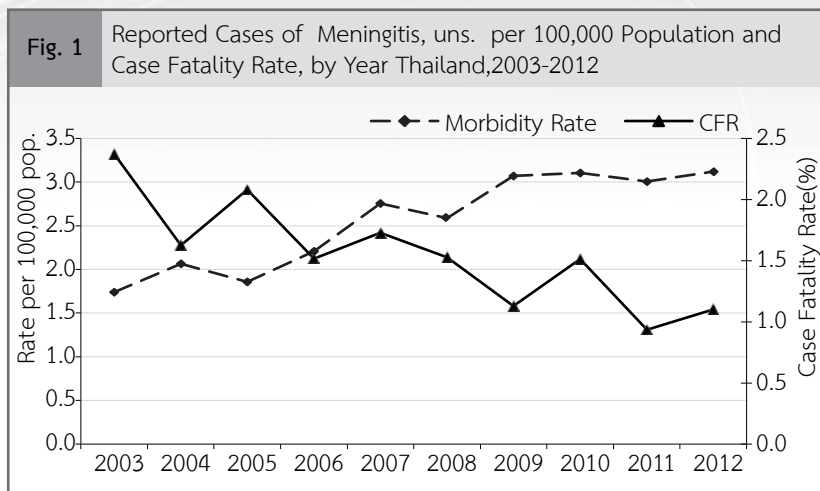

Fig. 4 Reported Cases of Meningitis, uns. per 100,000 Population, by Region, Thailand, 2008 - 2012

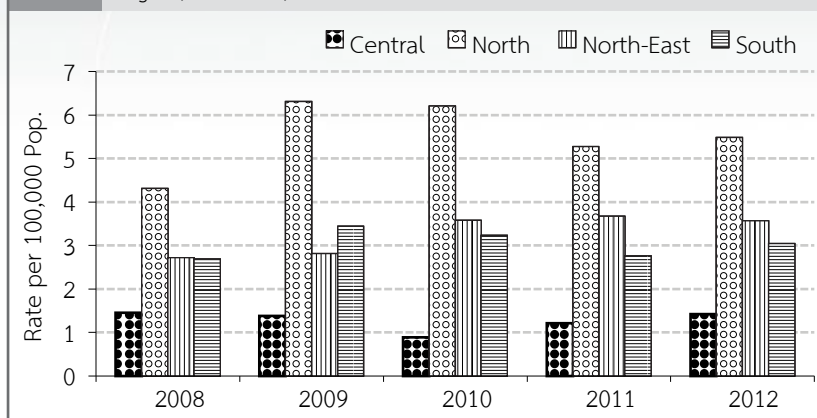

Fig. 5 Reported Cases of Meningitis Uns. per 100,000 Population by Province, Thailand, 2012

